

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

אוצרות הפרשה

פרשת "פנחס"

"ובני קרח לא מתו" [כו, יא]. כוחה של תשובה.

בני קורח הרהרו בתשובה ועל כן נתבצר להם מקום גבוה בגן עדן. ולפלא הרי הם היו בעצה תחילה כפי שאומר המדרש: (במ"ר סנהדרין קי) הם היו היוזמים, המסיתים, המדיחים, והכופרים בכל התורה כולה ובגלל הרהור תשובה הם ניצולים? פלא פלאים!!! הרהור תשובה בסה"כ זו עדיין לא תשובה ממש רק רחש ליבם בתשובה ומיד קיבלם, ולא רק זאת – איזו תשובה הם עשו:

הבה נבדוק היכן ומתי היא נעשתה, וכי זו תשובה כאשר שם למעלה בגיהנום שאלו פתוחה מתחתיהם ואש מלהטת סביבותם ולא יכלו אף להתודות בפיחם ועם כל זאת מיד קיבלם הקב"ה.

מכאן אנו יכולים להסיק מסקנה ברורה עד היכן מגיע כוחה של תשובה להעלות את האדם בהרהור קל שבקלים. כאשר אבדה כל תקווה, כאשר אין שום סיכוי בעולם שהוא יחזור למוטב, הנה שם בגיהנום, רגע לפני הסוף, בשניה האחרונה לפני הירידה לתהום הם נעצרים ונתבצר להם מקום גבוה בגן עדן.

כיום אנו רואים שרבים מעמי הארץ מתנהגים כבני קורח, עוצמים עיניהם מראות את כל ההתדרדרות הנוראה שלהם ושל ילדיהם. ודווקא בזמננו יש אפשרות להינצל! יש אפשרות רבות לשוב בתשובה – חסרה רק תעוזה קטנה של שינוי הדרך. רבים כבר שבו – זמרים, שחקנים, אישים מפורסמים ברגע אחד של החלטה נכונה נתבצר להם מקום גבוה אצל היושב במרומים (אור דניאל).

שולמית זליקוביץ, בת חמישים ושתיים, היא אם טובה ואהובה לחמישה, וסבתא מסורה לעשרים וחמישה כ"י. אשה מצליחה, אינטליגנטית, וכמובן חרדית, יראת שמים ומקפידה על קלה כבחמורה. היא מורה במקצועה, והרי הוא מחייב אותה להיות לבושה בקפידה. בקיצור: אשה מצליחה, פעלתנית, שפחות או יותר הכל "הולך" אצלה לפי התכנון.

עד ש – – – היא לא חשה בטוב. הגב כאב קצת, קצת יותר ואף מאד. בצילום התברר שאין זה דבר נורא, ב"ה, רק פצע פנימי עם מוגלה, אך חייבים לנתח כדי להוציא את המוגלה. נקבע לה תור, היא הגיעה כשעתיים קודם, אף הספיקה לומר כמחצית מספר התהילים עד שהוכנסה לחדר הניתוח. היא הורדמה בהרדמה מקומית, ובנוסף – לכך – זריקת טשטוש כללית. הניתוח עצמו ארך כחמש-עשרה דקות בלבד, ומיד לאחריו היא התעוררה. הרופאים, כפי הנראה, לא חשו בכך, ועל כן העזו לדוח זה לזה על מה שגילו בשעת הניתוח, ואשר עקב כך הם גזרו לה חיים לשבועיים נוספים בלבד! אמנם, הניתוח עצמו הצליח, אך בכל זאת בעוד שבועיים לכל היותר – היא כבר תהיה במקום אחר.

שולמית היתה מטושטשת, המומה, מזועזעת ומה לא. "היא תעמיד אותם למשפט", היתה המחשבה הראשונית. אך במחשבה שניה הבינה כי התור שיקבע למשפט הוא בעוד חודשיים לפחות... מה עושים? להתיאש? מה תרויח מכך? היא החליטה: היא "תתפוס" יוזמה. היא תנצל את השבועיים שנותרו לה. היא תכין צידינית מלאה זכויות, כדי שתבוא ב"מזוודה מלאה" לבית דין של מעלה.

כעבור יום אחד בלבד היא השתחררה. היא לא הבינה מדוע. כיצד משחררים חולה שנותרו לו רק שבועיים לחיות? אך היא לא שאלה שאלות. מצבה הכללי היה טוב, היתה מעט חלשה, אך נחושה. היא החליטה, כי לא תספר לבעלה על הידיעה הנוראה. למה תגרום לו צער כזה שבועיים מראש? עוד יהיו לו די ימי צער בלעדיה.

מיד כשחזרה הביתה, אמרה לבעלה: מה דעתך לפתוח גמ"ח לעריסות? – מדוע? שאל בתמיחה. אהמ... כהודיה על הניתוח שהצליח. נחשוב על כך – אמר בעלה. לא, אני מבקשת ממך עכשיו. לא מחרתיים ולא מחר, היום. ובלבה חשבה: אם לא עכשיו אימתי?

בעלה, אברך יקר, ראה שאשתו כה חפצה להודות לה' על הצלחת הניתוח, והסכים. עוד באותו היום קנתה שולמית שתיים-עשרה עריסות. למחרת כמעט לא נותרה בבית עריסה, ב"ה, רובן היו בשימוש. שולמית התאוששה לגמרי מהניתוח. החליטה, וגם קיימה: היא גמרה בכל יום את התהילים היומי, הוסיפה גם תפילת ערבית, עבתה את הגרביים מארבעים דנייר לשבעים דנייר, האריכה את החצאית והשרוולים, כיסתה את הפאה... זו אינה העת לחיות על הקו האדום. הגיע הזמן להיות לכתחילה! אמרה ועשתה. אמנם, היה קצת חם, אך כשיודעים שמדובר על שבוע וחצי בלבד – מה זה לעומת חום הגיהנום? היא ממש חיפשה מצוות. וכשמחפשים – מוצאים. תרמה אוכל מבושל למשפחות נזקקות, ביקשה מחילה על כל המריבות הנשכחות. הדבר אינו נעים, לפעמים הוא אף מביש, אך היא לא היססה. הרי אם לא תבקש מחילה עכשיו – בעוד שבועיים כל חברי בית דין של מעלה אינו נעים, ואז הבושה תהיה הרבה יותר נוראה. היא הלכה מחברה לחברה, לשכנות, לבעלת המכולת ולאישה שאצלה קנתה חיתולים, מכולם היא ביקשה בתחנונים מחילה על... ועל... ועל...

נותרו שלושה ימים בלבד... שולמית מוטרדת מאוד – "במה אקדם ובמה אבוא לפני הבורא ובידי אין מעש להצטדק"? היא חייבת לעשות משהו רציני, שינוי שיחולל תהפוכה משמעותית. היא רוצה זכויות ברמה אחרת. היא פתחה במבצע נועז. היא פירסמה כי היא מתקנת חנים אין כסף חצאיות צרות או קצרות והופכת אותן לחצאיות רחבות וארוכות. נשים רבות שמחו על ההזדמנות להפוך לנשים כשרות וצנועות מבלי להוציא ממון, והיא הרוויחה מטמון... שתיים-עשרה חצאיות היא תקנה, ובלבה הרהרה: עולמי אני קונה...

נותרו יומיים בלבד... שולמית ממשיכה במבצע מאמש, ומוסיפה נדבך חדש: מארגנת "חברותות" ללימוד הלכות הצניעות, בנוסף לתהילים היומי, צדקה וחסד, שהשתדלה לקיים בכל יכולתה.

הגיע היום האחרון... שולמית מרוגשת כולה, היא חשה כי הנה... אולי כרגע, ואולי בעוד שעה, ובינתיים – חבל על כל דקה. היא ממשיכה לנצל את זמנה, נזכרת לבקש עוד בקשת מחילה מהשכנה, ממשיכה במבצעי הצניעות, מוסיפה גם לרשום נשים למבצעי "שעת שמירת לשון", כי הרי גם זה ירשם בדף הזכות בבנק למעלה. עוד מעט היא כבר תראה את הדף... הגיע הלילה. ללכת לישון? לא יתכן. היא ממשיכה, גורפת הון רוחני בכמויות כאלו שבשנתיים לא הספיקה. היא עייפה... אך לישון?!

הס מלהזכיר! לבסוף נכנעה, קראה קריאת שמע בכוונה גדולה ובבכיות נוראות: ריבונו של עולם! הריני מוחלת... שלא אחטא עוד... הוסיפה גם ווידוי של יום הכיפורים, קבלת עול מלכות שמים ועלתה על יצועה.

הגיע הבוקר, והנה – היא מתעוררת! היכן אני? – המקום מדי מוכר, אני עדיין כאן? "מודה אני לפניך..." – מעולם לא אמרה מילים אלו בכוונה גדולה כל-כך כמו הפעם, "שהחזרת בי נשמת!" היא חשבה: אפשר שטעיתי בחישוב הימים, והכוונה היתה לשבועיים לאחר החלמתי. נו, אנצל גם יום זה. ואכן, – מה שהספיקה ביום זה – יכלה העט, ולא יכלה סיפור הדברים. ושוב הגיע הלילה, קראה קריאת שמע בכוונה, ווידוי בבכיות, היא נרדמה.

ושוב – היא התעוררה! "מודה אני..." בכוונה כפולה ומכופלת, הן קיבלתי יום נוסף של חיים בחינם! כנראה עדיין לא הספקתי למלא את כף הזכויות, היא מוסיפה עוד כהנה וכהנה.

עברו ארבעה ימים. היא מרגישה שאינה מסוגלת לעמוד בלחץ הנפשי, והיא מתקשרת לרופא המנתח: "שלום, מדברת גב' זליקוביץ. האם הפרופסור זוכר אותי?"

– "ודאי, מה העניין?" – "רציתי לברר משהו, אבל אנא! ענה לי בכנות גמורה!"

– "כן, בבקשה, משהו אינו בסדר בגב?" – "ב"ה, הגב בסדר גמור, אך... אך גם אני בסדר גמור!"

– "ומהו ה'אד' שבגב?" – "והרי ביקשתי שתענה לי בכנות!" – "נו, גברת, אנא קצרי בדברך, מה רצונך?"

– "ובכן, מה בעניין השיחה שלך עם האסיסטנט בשעת הניתוח, בקשר לאורך החיים שנותר לי?"

– "מה? אינני מבין כלל את דברך, הסבירי!"

– "ובכן, אני שמעתי בפרוש שאמרת לעוזר שלך, כי גיליתם משהו מפחיד בגבי... ונותרו לי שבועיים בלבד. וכבר התכוננתי מבחינה נפשית לכך, ובינתיים – תודה לאל, הרי אני עדיין חיה!" – "על מה את מדברת? הרי אלה הם ממש דיבורי הבל!"

את היית עדיין מטושטשת, וכפי הנראה נרדמת וחלמת, והרי אינני פותר חלומות!"

– "וכי לא אמרת שבעוד שבועיים אעבור לעולם האמת?"

– "אני מצטער, גברתי, אך מבחינתי נותרו לך עוד שנים רבות בעולם השקר והדמיון..." שולמית היתה המומה, אך כעבור רגע – התעשתה והחליטה כי היא תשתדל לשמור ככל האפשר על קבלותיה ופעליה בשבועיים האחרונים, כי האם באמת יודע האדם מתי יבוא יומו? הרי כבר אמרו חז"ל: "שוב יום אחד לפני מיתתך".

היא גם הגיעה למסקנה כי הכוחות הרבים של הנפש אינם מנוצלים כלל. רק בשעת לחץ הם מתגלים. ועם הכוחות שגילתה תשתדל להמשיך תמיד באותם המעשים, כדי שכן הזכויות תכריע (עולמות של טוהר).

"צורר את המדיינים והיכיתם אותם כי צוררים הם לכם" [נה, יז].

נשאלת השאלה: על מצרים שהעבירו את ישראל בפרך, טבחו והתעללו בהם, אמרה התורה "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו". על עשו ששלח את אליפז להרוג את יעקב אבינו נאמר: "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא". ואילו על המדיינים נצטוו ישראל: "צורר את המדיינים והיכיתם אותם". מה העניין בזה?

ההבדל – אומר רבנו בחיי – הוא כך: במצרים השיעבוד היה פיזי. גם בלק עשה מלחמה פיזית עם ישראל, וכך גם עמון ומואב. אבל המדיינים הרשעים עשו עמנו מלחמה רוחנית. הפקירו את בנותיהם כדי להכשיל את ישראל. כזבי בת צור הייתה בתו של מלך מדיין, ואביה ציווה אותה: 'אל תשמעי אלא לגדול שבהם'. כסבורה הייתה שהכשילה את משה רבנו, אך היה זה זמרי בן סלוא, נשיא שבט שמעון. לכן, כיוון שרצו להחטיא אותנו ואמרו חכמינו "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו", שזה בגוף וזה בנפש, זה בעולם הזה וזה בעולם הבא – לכן היו צריכים להילחם בהם ולהורגם.

תרוץ נוסף אומר רבנו בחיי: משום ההלכה ש"הבא להורגך השכם להורגו". המדיינים הם לא רק כאלו שבעבר נלחמו אתכם, אלא גם עכשיו הם רוצים להורגכם, וכלשון הכתוב: "וכי צוררים הם לכם בנכליהם" – לא נאמר "צוררו" בעבר, אלא "צוררים", לשון הווה ועתיד. וכיוון ש"הבא להורגך השכם להורגו", לכן יש לנו להקדים ולהורגם (דורש ציון).

"ויצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות ושם בנות צלפחד מחלה ונועה חוגלה

מילכה ותירצה" [כו, לג].

הגמרא מביאה מעשה בחסיד אחד שהיה בבעלותו כרם ענבים. באחת השבתות היתהלך החסיד בסמוך לכרמו, והנה הוא רואה כי הגדר נפרצה. הצר החסיד בליבו צער רב, חשב בדעתו מה עליו לעשות, ותכף קיבל החלטה כי ביום ראשון עם שחר ימהר ויאטום את הפירצה, פן יבואו שועלים ויכלו את ענבי הכרם. אולם לאחר רגעים מספר התנער החסיד מהרהורי והתחרט חרטה גדולה ואמר לעצמו: 'כיצד זה חשבתי מחשבות חול ביום השבת?!

אמנם הדבר מותר, כפי שדרשו חז"ל על הפסוק: "ודבר דבר, שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך ביום חול, דיבור אסור, הרהור מותר!", אך כיוון שאותו אדם נהג במידת חסידות, הוא קנס את עצמו וגמר בליבו שלא יתקן את הגדר מעתה ועד עולם!

ברם הקב"ה, הנותן שכר טוב ליראיו, עשה נס, ותוך זמן קצר צמח במקום שיח צלף מבלבל שאטם את הפירצה כליל. כפי הידוע, הצלף נותן פרות יקרים ובנוסף לכך, הן קליפותיו והן עליו ראויים לאכילה [משום כך דנה הגמרא (ברכות לו.) איזו ברכה יש לברך על כל מיני המאכל הגדלים על הצלף].

אכן, הצלף שגדל בדרך נס הביא לחסיד ברכה רבה, והוא ומשפחתו התפרנסו ממנו במשך שנים רבות.

כתב הרמ"ע מפאנו כי אותו חסיד היה גלגולו של צלפחד, אשר קושש עצים, וחילל את השבת לשם שמים, כדי שישאל יראו וייראו, וישמרו על קדושת היום השביעי. ומהסיבה שהוא עשה את מעשהו אך ורק לשם שמים, נשמתו ירדה לעולם בשנית, והתגלגלה באותו אדם אשר נהג במידת חסידות, והקפיד על קדושת השבת לפנים מעיקר הדין. משום כך נעשה לו נס וגדל לו 'צלף', המרמז על שמו 'צלפחד'.

הגמרא מביאה את דברי רבי יוסי, אשר העיד על עצמו כי זכה לחמישה בנים תנאים וגדולי תורה ואמר: "חמשה ארזים נטעתי בישראל והם רבי ישמעאל, רבי אלעזר, רבי חלפתא, רבי אבטיסלס ורבי מנחם".

מקשה הגמרא: "האיכא ורדימס?" הרי מלבד חמשה בנים אלו היה לרבי יוסי בן נוסף שנקרא בשם ורדימס. מתרצת הגמרא כי ורדימס הנו רבי מנחם, אשר כונה בשם ורדימס, לפי שפניו היו דומות לורד. חמישה בנים אלו, אשר נמשלו לחמישה ארזים. אומר הרמ"ע מפאנו – היו גלגוליהן של חמש בנות צלפחד אשר עלו לשמים ואמרו: "ריבונו של עולם, הלוא אנו יתרנו פרשה בתורה, הלא היא 'פרשת נחלות', אבל לא זכינו ללמוד את התורה הקדושה". על כן גלגל אותן הקב"ה בחמשת בני רבי יוסי, אשר היו תנאים ותלמידי חכמים מופלגים! (דורש ציון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלל ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ סוסן בת ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנז ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com